

Политички аналитичар Цвијетин Миливојевић и програмски директор Центра за истраживање, транспарентност и одговорност ЦРТА Раша Недељков сматрају да власт неће учинити много по питању промене изборних услова на коју се обавезала после међустраничких разговора под покровитељством представника Европског парламента. Миливојевић уз то пита - ко је с ким преговарао на тим састанцима, када већи део опозиције није присуствовао.

Скоро пола године трајали су преговори власти и дела опозиције о условима за спровођење парламентарних избора у Србији. Датум избора одложен је до крајњих законских рокова и договорене су промене у Регулаторном телу за електронске медије (РЕМ). Јесу ли разговори допринели побољшању изборних услова и колико се околности могу променити до избора? Очекује ли се да власт имплементира оно што је договорено током дијалога?

"Ја ћу вас подсетити да има више од годину дана од када је део, да кажем, праве опозиције напустио Скупштину Србије. А основни разлог јесте име, презиме и функција Маје Гојковић. И када ме питате то питање о очекивању, ја ћу вам одговорити контрапитањем - а ко је то с ким разговарао, дијалог између власти, односно дела власти чак бих рекао, и које опозиције", упитао је Миливојевић гостујући у Новом дану.

Како је рекао, опозиција је напустила Скупштину због "ненормалног начина

председавања".

"И сад се враћамо на почетак. И то под арбитражом бивших посланика ЕП-а, којим је формално председавала председница Скупштине, узрок тих проблема. Ја сам приметио да од стране опозиције у том трећем кругу скоро никог није ни било, није присуствовао Чедомир Јовановић, био је председник ЛСВ, странке које су настајале у ходу, СМС, која није учествовала на изборе...И ко се ту с ким договарао", каже Миливојевић.

Упитао је и какве је то уступке власт учинила опозицији, када никаквих захтева на тим састанцима и није било од опозиције.

На питање да ли се онда може рећи да ти разговори нису имали легитимитет, Миливојевић каже: "Ја се увек радујем разговорима, радујем се и напору које су неке невладине организације, неке искрено, попут Црте, неке из политичких разлога, су охрабривале овај дијалог, помагале га, иницирале неке захтеве, али ако ћемо да вратимо ствари на почетак - оног Споразум с народом, а било је 42 плус 6 захтева, ниједан битан захтев из тога није усвојен, није чак ни разматран".

Премијерка Брнабић је изјавила да су изборни услови 2012. године били далеко лошији него данас.

Раша Недељков се није сложио с том изјавом, рекавши да је "довољно да се погледају извештаји домаћих и међународних организација".

"...где и 2016. и 2017. и на београдским изборима 2018. године, имамо озбиља негативан тренд у конкретним параметрима. Ако пратимо ниво поштовања закона унутра бирачких места, проценат бирачких места на којима су уочене неправилности је 2017. године био три одсто, док је на београдских изборима 2018. био чак осам одсто", казао је Недељков.

Он је казао да се показало и да институције не раде свој посао.

"Односно недовољно раде свој посао, попут РЕМ-а, који је 2016. године израдио извештај о томе како су телевизије с националном френвенцијом и електронски медији уопште извештавали током кампање, али га није објавио. Године 2017. и 2018. га није чак ни радио", додао је.

Друштво пало на "малим стварима"

Програмски директор Црте је упитао и шта значи та флоскула фер изборни услови.

"Треба да имамо законски оквир, сет правила којих се придржавају сви. Они који се не придржавају, мора постојати консеквенце уколико се та правила не поштују. Ми смо израдили од 2016. читав низ конкретних, од малих до великих препорука о поштовању изборног процеса. Примера ради, тражили смо да Агенција за борбу против корупције и РЕМ имају обавезу да у року од пет дана реагују у току кампање када приме приговор грађана у вези с њиховом надлежношћу. До сада је био случај, и када су реаговали, да су реаговали врло одложено, ми смо добијали одговоре девет месеци након завршених избора, дакле, када није више било никакве суштине...До оних предлога као што је централни изборни закон, који би требало да систематизује материју из чак неких девет закона који тренутно уређују изборе", казао је Недељков.

Као друштво смо, каже, пали на малим стварима.

"Изостало је довољно слуха са стране политичких елита у Србији да се превазиђу личне сујете и мали интереси политичких партија, да крене да се ради на поверењу, јер ако политичке елите немају поверења да разговарају, чак и у затвореној просторији, ми смо дошли у ситуацију да нам политичари, када им поставимо питање о предложеним амандманима, одговорили тако да је нама било јасно да они те амандмане нису ни прочитали", рекао је.

Уступке власти, попут одлагања избора до последњег рока, Миливојевић је описао речју "вашар".

"Читава та прича је један велики вашар, у коме неко мисли да је то одлагање избора, тај велики уступак, учињен на молбу, па је Вучић учинио тај велики уступак да их неће расписати у марту, него ће чекати почетак маја. А иначе оба датума су у законском року, 3. мај је последњи законски рок...Дакле, нема ту никаквог уступака. Уступак би био када би ВУчић ослушкивао шта говори већи део опозиције, а он каже да неће изаћи на те изборе уколико не буду испуњени услови који су дати у Споразуму с народом", каже Миливојевић.

Закључак Тање Фајон, је према Миливојевићу јасан.

"Они очекују да опозиција да изађе на изборе, да легитимизује још једну велику изборну победу Александра Вучића под истим изборним условима, која би била изнад 50 одсто освојених гласова, чиме би се ова власт легитимисала и добила мандат за оно што су озбиљни проблеми", оценио је гост Н1.

Позитиван помак, рекло би се, законски је начињен пошто је усвојен амандман поднет на иницијативу Црте, којим се Агенција за борбу против корупције обавезује да у року од пет дана донесе одлуку о потенцијалним случајевима злоупотребе јавних ресурса и функционерске кампање.

"Ако гледамо досадашњу праксу, мислим да без значајног јавног притиска ниједна институција ускоро неће радити свој посао. Ми имамо читав низ институција које су поклекле под озбиљним политичким притиском. Ту је одговор нас грађана да помогнемо оним часним службеницима, којих још увек има, да раде свој посао слободно. До сада је често био изговор Агенцији да каже да нема законски рок у коме може да оговори. Ево сад ће имати рок", казао је Недељков.

Власт "одлучно бранила функционерску кампању"

Чињеница је каже, да је власт прилично одлучно бранила своју позицију да се функционерска кампања на овим изборима не спречи.

"Значајан део препорука се односи на то како медији извештавају о редовним пословима функционера. Ми смо у доброј вери понудили правилник заснован на међународним и домаћим стандардима о извештавању у кампањи, где смо понудили дефиниције рецимо шта значи политичко оглашавање, на који начин се омогућује заступљеност у медијима без дискриминације. На жалост, РЕМ је изашао у јавност с предлогом, по нама чак лошијим од оног који је важио до фебруара, јер само обавезује јавне медијске сервисе, док је читав пул медија, приватних, остао у домену препорука. Другим речима, ми као грађани ћемо остати у потпуности ускраћени од правовремене информације о понуди шта је то за шта гласамо, какве су нам опције, због чега неко бојкотује изборе. Ми као јавност то не знамо", казао је Недељков.

Разговоре о томе на међустраничком дијалогу, Недељков назова "покушајима".

"Ми смо имали покушај разговора, на жалост, имали смо неколико скупова где је недостајало поверење, није се изашло ниједном значајнијем захтеву ни домаћој ни међународној заједници која се бави изборима, и тако смо смањили шансе да се избори одвијају по демократским стандардима за фер изборе", казао је гост Н1.

И Миливојевић је скептичан по питању функционерске кампање.

"Манир ове власти је да чак иако нешто има државни карактер, попут ето почетка рада на Моравском коридору, њој се силом даје и партијски карактер - ми смо направили више од Милоша Обреновића, Тита, Коштунице, па и Тадића. Њих једноставно, никакав закон неће натерати да промене тај манир", тврди Миливојевић.

(Н1)